

Vrijburgh II (en III)

Kader Openbare Ruimte

Op basis van *het ruimtelijk kader* ligt aan de nieuwe wijk Vrijburgh II en III een robuust groenblauw raamwerk ten grondslag. Enerzijds is de historische verkaveling en het ontstane landschap hieraan debet. Anderzijds is er recent beleid ontwikkeld vanuit duurzaamheid, het sociaal domein en vanuit beheer (ObG), wat invloed heeft op de openbare ruimte in een nieuw te ontwikkelen woongebied.

Naast de bebouwde omgeving met de private buitenruimten valt al het overige onder de 'Openbare Ruimte'. Dit vormt dus mede de basis voor de verbindingen, de beleving en het leefklimaat van de wijk. Water, groen, verharding, verlichting, kunstwerken etc.; de hoeveelheden, de plek, de soorten en de wijze van toepassen vormen het frame voor de kwaliteit, het leven en welzijn in de wijk. Minder zichtbare elementen die zich bijvoorbeeld onder de grond bevinden zijn wellicht minder beeldbepalend, maar sterk facilitair en voorwaardelijk (riolering, duikers, waterafvoerend systeem). Omdat de openbare ruimte door de gemeente wordt beheerd, vormt het beheer een groot punt van aandacht bij de te maken keuzes. Vanaf 2020 moet klimaatbestendigheid en waterrobuustheid een vast onderdeel zijn in beleid en handelen.

beleid

In zowel provinciaal* als gemeentelijk beleid* wordt voor nieuwe ontwikkelingen ingezet op duurzaamheid van de openbare ruimte. Voor het openbaar gebied betekent dit een kwantitatief, kwalitatief en duurzaam ontwerp, waarbij de volgende aspecten integraal van belang zijn.

Waterbeleid, ecologie en klimaatadaptatie, beheer;

- klimaat adaptieve openbare ruimte (effecten van wateroverlast beperken, behoud van de zoete grondwatervoorraad en het verbeteren en behouden van een goede oppervlaktewaterkwaliteit)
- robuuste blauwe verbindingen (dempen hittestress en bijdragen aan biodiversiteit)
- vergroten biodiversiteit (groen, water, bodem); uitbreiden en verbinden van leefgebieden
- verantwoord (hemel)waterbeheer; stimuleren regenwaterbenutting en aanleg ondergrondse opvangbuffer
- wadi's aanleggen voor hemelwaterinfiltratie (bv. tpv. geluidswal)
- voldoende aanleg oppervlaktewater (reeds geborgd)
- stimuleren groene daken (natuurdak, retentiedak, sedumdak); afvloeit vertragen.
- toepassen van waterdoorlatende hemelwateropvangsystemen (buffer) voor afvoer effluent op oppervlakte water
- geen watergangen met aan beide zijde particuliere eigendommen (onderhoud)
- geen walbeschoeiing toestaan bij kavels aan het water (in bestemmingsplan regelen)

Groen en groenbeheer, ecologie en bodem

- robuuste groene verbindingen, extensief beheer
- groenonderhoud (deels) door bewoners (mits borging & monitoring); met name Vrijburgh III
- waar mogelijk beheerextensief inrichten
- bomen aanplanten voor schaduwrijke plekken, routes en biodiversiteit
- streekeigen plantmateriaal dat biodiversiteit versterkt
- gebruik van kruidenrijk gras en bloeiende bollen in bermen
- bevorderen toepassen verticaal groen (grond- en niet grondgebonden)
- insect-vriendelijke beplanting (vaste planten, heesters en bosplantsoen)
- afwisselend bodemreliëf in groene oppervlaktes (droge en vochtige omgevingen voor variëteit aan natuurwaarden)

verhardingen, verlichting,

- minimale verharding alleen waar noodzakelijk; halfverharding waar het kan
- bij voorkeur waterdoorlatende en water-passerende bestrating
- verharding afwaterend naar groen
- weglaten barrières (niveauverschillen e.d. ivm. beperkingen), waar het kan
- duurzaam ingerichte speel-, beweeg-, en ontmoetingsruimten
- voorkomen lichtvervuiling voor behoud natuurwaarden (lage en gerichte armaturen waar qua veiligheid mogelijk)

- herbruikbare materialen toepassen (materialenpaspoort) ; betoncirculariteit toepassen

(voor uitvoeringsvoorwaarden en details wordt verwezen naar PVE Gemeente Smallingerland)

de openbare ruimte in onderdelen

In de modelverkeveling van Vrijburgh II en III onderscheiden we vooralsnog de volgende elementen;

Routes;

- hoofdontsluiting Duizendblad; breedte en profiel volgens tekening; klinkers conform Vrijburgh I
- straten: verharding zo minimaal mogelijk, klinkers, half open verharding waar het kan.
 - straten zonder parkeren breedte ≥ 4.80 m1
 - straten met parkeren breedte ≥ 5.20 m1
- parkeercoffers; half open verharding, graskeien, in hagen
- singelpaden; halfverharding 2m. breed langs de boomsingels
- struinpaden; uitgemaaide graspaden
- waterpad langs geluidswal (stapstenen, vlonders etc.)
- speelplekken; daar waar nodig verhard; overigens gras.
- oversteekplekken over water; plaatbrug o.g.

Parkeren:

- parkeren in of direct naast de woning (privé)
- daarbuiten parkeren in groene coffers
- in enkel geval parkeren in vak in grasberm

Groen

- laanbomen in een grasberm langs hoofdroute
- bestaande singels; onderhoud en verdichten; grote afstand tot woningen en erven (overschaduwning); altijd grenzend aan openbaar gebied (onderhoud); bestaande situatie niet veranderen in hoogte of qua waterniveau.
- bermbomen (laanstructuur)
- straatbomen (rekening houdend met allergieën en afvallende boomvruchten)
- ruigtes; extensief onderhoud; geluidswal en grotere groengebieden.
- bermen en slootkanten; kruidenrijk gras, extensief onderhoud
- groene speelgebieden; intensief onderhoud
- 'eigen beheer' groengebieden of collectief erf (Vrijburgh III)
- voedselproductie collectief (Vrijburgh III)
- mogelijke nog niet te overziene private of collectieve initiatieven (Vrijburgh III)

Water

- water als kwalitatief kijk- en gebruikswater; minimaal 6m. breed; geleidelijk aflopende oevers tbv. biodiversiteit (natuurvriendelijke oevers)
- water als verbinder of verdeler; breedte min. 2m. op de waterlijn; voldoende diepte voor afvoerend vermogen
- afvoer hemelwater; deels onder- en deels bovengronds
- eenvoudige opstapmogelijkheden voor waterspelen / 'bootje varen'

Bouwen

- groene daken blijven stimuleren (subsidie)
- natuurinclusief bouwen stimuleren (nog geen gem. beleid) o.a. speciale dakpannen waarin vogels kunnen nestelen of nestkasten voor vleermuizen.

Bijlagen

***gemeentelijk beleid**

Routekaart duurzaam Smallingerland (o.a. voor duurzame energie opwek, klimaat en water-robuuste ingerichte gemeente);
Collegeprogramma 'durf te doen'
GRP
Gemeentelijk Waterplan
Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2022
Veenweide Visie
Concept Omgevingsvisie (aantrekkelijke wijken en duurzaamheid);
Woonvisie Smallingerland
Bestemmingsplannen
Ontwerprichtlijnen & Programma van Eisen voor de inrichting van de Openbare ruimte (ObG)

***provinciaal beleid**

De Omgevingsvisie GS De Romte Diele, vastgesteld op 21 oktober 2020

Het bevat 4 opgaven;

De provinciale Omgevingsvisie vervangt het strategisch beleid van de provincie in het Streekplan, Milieubeleidsplan, Waterhuishoudingsplan en het Verkeer- en vervoerplan. In de visie is aangegeven wat de provincie doet om de huidige basiskwaliteiten van de Friese leefomgeving op orde te houden. Daarnaast wil de provincie extra inzetten op vier urgente, integrale opgaven:

- Fryslân vitaal, leefbaar en bereikbaar houden;
- Energietransitie met kracht voortzetten;
- Fryslân klimaatadaptatief inrichten;
- Versterken biodiversiteit.

Vanuit de provinciale ontwikkelingen en opgaven betreffende ruimtelijke kwaliteit en kwantiteit woon- en leefmilieu is de opdracht 'Verbeteren en verbinden'. Het openbaar gebied moet een update krijgen naar de toekomst. Gemeenten moeten zorgen voor een aantrekkelijke duurzame en klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte.

Een gezonde leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag, heeft zo min mogelijk negatieve invloed op de gezondheid en wordt door mensen als prettig ervaren.

Deze leefomgeving:

- is vertrouwd, herkenbaar en veilig;
- nodigt uit tot gezonde leefstijlkeuzes, zoals voeding, bewegen, spelen en meedoen; stimuleert fietsen en wandelen.
- zorgt dat mensen elkaar kunnen ontmoeten en bevordert participatie, sociale cohesie en inclusie;
- houdt rekening met de behoeften van (toekomstige) bewoners en specifieke bevolkingsgroepen (kinderen, ouderen, chronisch zieken, gehandicapten en lagere inkomensgroepen)
- heeft een goede (zwem)water kwaliteit
- heeft groen, natuur, water en aandacht voor klimaatadaptatie;
- heeft duurzame woningen met een gezond binnenklimaat;

In die leefomgeving moet het belang van een watersysteem structureel worden geborgd evenals de ecologische doelen die aan oppervlaktewater zijn gesteld.

- Effecten van wateroverlast beperken.
- Behoud van de zoete grondwatervoorraad.
- Het verbeteren en behouden van een goede oppervlaktewaterkwaliteit.

De inbreng van natuur vormt de bron van ons natuurlijk kapitaal;

Dit reguleert, produceert en levert o.a., bestuiving, waterberging en het vastleggen van CO2. Daarmee levert het een bijdrage aan een gezonde, veilige en aangename leefomgeving. Natuur, bodem en water dragen bij aan een rijke, beleefbare, identificeerbare leefomgeving. Het levert een vitale en dynamische leefomgeving en daarmee een aantrekkelijk woon-, werk- en recreatiemilieu. Het bindt

mensen aan Fryslân en trekt bedrijven aan. Los van de betekenis voor andere functies vormt de verscheidenheid aan leefvormen (biodiversiteit) ook een waarde in zichzelf. Vergroten van variatie, uitbreiding van leefgebied, verbinden van leefgebieden. Terugbrengen van elementen die verdwenen zijn. Daarmee vormt natuur een van de pijlers voor het Friese Omgevingsbeleid.

Het provinciaal natuurbeleid is ingekaderd in het meerjaren beleidsplan 2017-2021

Daarnaast heeft de provincie de volgende koersdocumenten:

- bouwsteen omgevingsvisie Fryslân steden en dorpen
- bouwsteen natuur 2018: 'de Friese Aanpak': Brede visie op natuur, gezamenlijke opgave natuur
- 2019 provinciaal bestuursakkoord voor herstelprogramma biodiversiteit
- Bouwsteen omgevingsveiligheid (water, natuur)
- Bouwsteen gezondheid in Omgevingsvisie
- Bouwsteen Water in Omgevingsvisie
- Bouwsteen Natuur in Omgevingsvisie